

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 < 05 >
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre . . . 8 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszatérésére vagy megőrzésére nem vállalkezik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, október 20.

Az idő gyümölcse.

Még egyszer, talán utoljára pillantott ránk a jó sors, még egy alkalom kínálkozott, hogy a rajtunk rágódó kórt leküzd-hessük, hogy államiságunkat öntudatosan ápolva megerősíthessük és egész Európa előtt bebizonyítsuk, hogy a magyar, mint önálló nemzet él ma is.

Szomoruan kell beismernünk, hogy nem saját eredménye, nem a kormány hazafias küzdelmének eredménye, csak az idők gyümölcse az utóbbi napok nagy-szerű eredményei, melyek újra összefor-rasztották a nemzeti aspirációkat a ki-rály személyével, melyek nyilvánvalóvá tették nemzeti önállóságunkat az egész világ előtt.

A reánk nézve szerencsés külső kör-ülmények, királyunknak jó és igazságos szíve adott új alapot legszentebb nemzeti aspirációinknak, félre lökve az utból a kormány lakáj-politikáját ez aspirációk eddigi akadályát, egy idegen császár lova-gias gondolkozása és zseniálitása tette nyilvánvalóvá idegenek előtt is állami önállóságunkat, mely már már semmivé zsugorodott.

Most nem utópia, de a helyzet ismeréséből fakadó remény, hogy a monarchia sulypontja hazánkban lesz.

Európa régi népein az öregség vett erőt, melyek Németországot kivéve nem is reagálnak már belső bajaikra, s a ki-merült fizikum idegessége tombol bennük, mely csak rombol, de nem épít.

Ezért a társadalmi bajok dühöngése

mindenütt — orvosság nélkül — és a par-lamentek botrányai megakadályozhatatlanok.

E vén népek között itt van a ma-gyarság ifjúságában, teljes ős erejével, mely nemzetnek bajai nem belső kórság-ból, csak kívülről behurczolt fertőző be-tegségből áll. Már a józan politikai fel-fogás is minket disponál ily viszonyok között alapnak, mind ahhoz, aminek szilárd fennállása fontos, vagy féltett.

De ha sulypont csakugyan hazánkban lesz, tudjuk, hogy ennek a dicsőségek sulya is lesz és feltolul a kérdés, el bír-juk e megerősítés, vagy fiaskó nélkül?

Azt mondjuk igen. Csak két nagy nyavalyánktól szabadítsanak meg, mely erőnket szipolyozza, a pénzmateriálisták nyomásától és a hatalom materialisták tulkapásától, mert e két szélsőség között van az az ősi magyar nép, mely tud lelkesedni Istene, Hazája és Királyaért és mindent feláldozni érte. De ha e két ha-talom nyomja, ha pénzt az idegen ban-károk, erejét a hatalommal visszaélők veszik el — ugyan kiérne valamit egy koldus, elgyengült néppel, — amivé ez a rendszer nemsokára tenne bennünket?

Régen hirdetjük azon elveket, melyek még segíthetnének, régóta jelezzük a küszöbön álló veszélyt, de némi külső siker, a pénz utáni hajszá mámorá és érdekelt elleneink furfangos gyanúsításai, sikerrel harcoltak ellenünk s habár a látók száma folyton gyarapodik, a nagy tömeg mégis vakon követi az áljelszavak köntösében diszelgő hamis irányt. De mindenki érzi már, hogy megingott a talaj a lábai alatt, kezd kételkedni a hamis

proféták szavaiban, csak egy szikra kell még, hogy a hályog lehulljon a szemek-ről és meglássák a komor képet, a mely-ben a tények beszélnek és meghazudtol-ják a tévtanokat. Meglátják akkor, hogy az ország kincsforrásait idegenek élvezik, hogy a liberalizmus csakis azok üzelmé-nek a czégerje s hogy alatta az önkény lappang, hogy a becsületes munka már meddővé lett s hogy az alsó osztályok véres rombolásra szervezkednek. Meg-látja azt is, hogy a mi politikánk nem reakzionárius és klerikális, hanem a népszabadság, a közjólét és a nemzeti és erkölcsi ideálok politikája, azonos az-zal, a melyet a német nép és fenkölt szellemü császára folytat az agressziv töke tulkapásai ellen, már pedig a német népre és császárára csak nem lehet rá fogni, hogy klerikális. Ez a reflexió fel-nyithatja sok olyan ember szemét, a kit csak a papi talár iránti ellenszenv tart vissza egy valóban nemzeti, az igazi sza-badság, közjólét és közérkölcök czéljait szolgáló politikától, a melyre néhány ér-dekelt ráfogta, hogy nem liberalis.

Most a csendes, de nagy közjogi át-alakulás előestéjén, fejedelmünk iránti hálánk és lelkesedésünk közepette, a né-met császár zseniális szavainak a hatása alatt, talán reánk tekint még a magya-rok Istene és felnyitja szemünket, meg-világosítja elménket, hogy az idők jeleit megérthessük és a régi rossz jelszavakat, mely csak a spekulansoknak és hatal-maskodóknak hozott sápot, elvetve, drága hazánkat egy szebb jövő felé vezérel-hessük.

A „TISZÁNTÚL“ TARCZAJA.

A vetélytársak.

Irta: MENDELÉNYI BÉLA.

Az egyik 5-ikes volt; — a másik 6-ikos. •Ö• ellenben 4-ikes.

Nehogy félreértsenek, hát sietve kijelen-tem, hogy az 5-ikes és 6-ikos két diák; •Ö• pedig nem ám az egyiptomi 2000 éves királynő, hanem egy szőke, kis, fitos orrú bakfis.

Magyarán mondva: a halandók azon osz-tályába tartozó libuska, kik félrövid szoknyát és fru-frut viselnek, szemeket, állandóan lesütik — kivéve, mikor nem látja őket senki — és felsőbb leányoknak neveztetnek.

Az 5-ikes és a 6-ikos, egyaránt rossz csil-lagzat alatt születtek.

Az egyiket kora előzte meg vagy 3 szá-zaddal, a másik pedig korát szárnyalta túl 8 — 10 emberöltővel.

Ezt aztán úgy kell érteni, hogy míg az előbbi inkább az erkélyek, kötélhágcsók, lovag-várak, sárkány viadalok és dicső győzelmek korszakát szerette volna egy kevésséfelelevini-teni jelen fásult korunkban, — semmint Titus Livitus. Ab urbe condita Liber-jeinek szel-

lemében hatolni; — addig a másik sokkal is inkább felvilágosodott szellem volt, semmit a poros iskola padok közé illőnek tartotta volna jómagát.

Röviden egyikük sem tanult.

S még ha hozzáteszem, hogy ugyanegy volt mindkettőjük ideálja is, azt hiszem sokat is mondtam.

Mert hát ritka és zöld dolog legyen az, a melyben a mi áldott ifjúságunk egyetért.

Elég az hozzá, ők egyetértettek s lángoló imádatlalt voltak eltelve. •Ö• iránta, a 4-ikes iránt.

Érzelmek hullámozása napról-napra óri-ásibb mérvet öltött.

Annyi bizonyos, hogy a »Hölgyfutár« pa-pirkosára világeletemben nem látott annyi Hoz-zád verset, — sem pedig az 5-ik és 6-ik osz-tály tanárainak noteszei oly megdöbbentő mennyiségű 4-est, mint ebben az időben.

Minden együtt volt a két hős szívében ami a drámai kitöréshez elegendő robbanó anyagul szolgálhat.

Es a katasztrófa be is következett, mert •ki tartja fel az időket rohanásukban?

* * *

A két főhős összeütközése napja felvirradt.

Mondhatnám: nagyon egyszerű októberi nap volt.

S az élő történelem — az ujság — csak ennyit mondott róla. Tánczoszorú a Nagy-féle tánciskolában. Kezdeté este 8 órakor.

Oh pedig mennyit álmodtak, mennyit re-méltek ők e naptól.

Hiszen ott, a tánciskola veriték-borította padimentumán találkoztak vele először. Ott látták naponta. Ott rabolta el szívük nyugalmát az Angyal, a ki szinte tudomást sem lát-szék venni arról, hogy a két hős, — kiknek egyike tulpiros, a másika pedig hupikék nyak-kendőjével kelt méltó feltűnést, — s akik őt egyiránt buzgón tánczoltatják, — érte eped.

A hősök is talán csak sejtették, hogy ve-télytársak.

De a mai nap meghozza már a várva-várt bizonyosságot, eloszlát minden kínzó két-séget!

Lázasan drukkolták keresztül az órákat s az iskolából kiérve hazaszárguldottak, hogy fel-készüljenek.

7 órakor belepillantott — ezuttal utol-jára — az 5-ikes a tükörbe.

Kénytelen volt önmaga előtt is elismerni, hogy határozottan jól fest.

Vevő közönség
 figyelmébe!

Az őszi- és téli-idényre legolcsóbb bevásárlási forrás
 valódi Jäger alsó ingek, nadrágok, téli keztyűk és haris-nyákban, ugyszintén a legjobb minőségű férfi-, női- és gyermek-czipőkben és saját készítményű vizmentes csizmákban.

ARANYI és RÓTH,
 NAGYVÁRAD,
 ZÖLDFÁ-UTCZA 36. SZ.

A németországi válság.

A Berlinből és Németország egyéb nagy városából érkező hírek kétségtelenné teszik, hogy a közvélemény élénken foglalkozik a következőkkel, amelyek II. Vilmos császár macskakodása vonna maga után, ha mindenáron megakarná valósítani a flotta terveit. Az izgatottság nem újabbkeletű. Három nap óta terjedt ez már Berlintől Kölnig, Hamburgtól Drezdáig. És az izgatottság természetes is. A mi most Németországban készül, az tényleg egyik legnagyobb politikai eseményévé fejlődhetik a jelenkori történelemnek. Vagy az általános szavazatjog diadalmaskodik a császár felett, — vagy pedig a császáritekintély az általános szavazatjog felett.

Ez valószínű dráma, a mely lejátszódni készül. A tengerészeti vita csak alkalmat ad rá.

Máskülönben elég fontos alkalom, melyet a császár előkészíteni igyekszik. A birodalmi gyűlés folyósóra és a bizottságok üléstermeibe elég egy futópillantást vetnünk, hogy lássuk, mennyire erőlködik a császár, hogy népének képviselőit észbeli okokkal győzze meg, mielőtt más módszert alkalmazna.

Vessünk egy pillantást a birodalmi gyűlés szerkezetére és arra, hogy a 397 képviselő miképp oszlik meg. Tizenegy főcsoportot különböztetünk meg, melyek a következők:

1. A német konzervatívok, a nemesek pártja, az agráriusok, ahol Kanitz gróf játsza a főszerepet; ez a jobb szélsőpárt, amely akár-hányszor királyabb a királynál; 68-an vannak. 2. A birodalmi párt. A névben rejlik a jelleg. 27 tag. 3. A reformpárt; általában ugyan kormánypárti, neve dsczára is; 27 tagja van. 4. A nemzeti szabadelvűek; melyben sok az iparos, tanár, akik jóhiszemű kormánypártiak a rend szempontjából, de ellenzékre is képesek szabadságszeretettel vagy személyes érzélemből. 52 tagja van. 5. Erős hadsereg; 99 tagból áll. 6. A lengyelek. Ezek a nagybirtokosok, nagyurak, katolikusok, transigensek; 19-en vannak. 7. A liberális unio. Itt működik Richter, a legügyesebb német parlamenti ember. Ő maga felér egy egész sereggel. A pártban 13-an vannak. 8. A szabadelvű német néppárt, mely a radikalizmussal, a szocializmussal kaczerkodik; 22 tagja van. 9. A délnémet néppárt. Itt főképp a württembergiek vannak, számszerint 11-en. 10. A szocialista-demokraták 43-an. 11. A pártonkívüliek, a vadak, akik között 8 elzász-lotharingiai van. Összesen 33-an.

Igy oszlik meg a parlamenti sereg. Helyesebben a következő három főcsoportra osztható: a kormánypártiak mintegy 100-an, az ellenzékiek, vagy ellenzékre képesek, körülbelül 200-an és a vegyesek, a kik közé a többiek tartoznak.

Molnárkék kabát, koczkás mellény, világos csikos nadrág, törhegyű, felkunkorodott, vaskító fényes cipők sorakoztak a legörültebb piros nyakkendőhöz. S kender-kőcs szintű hajerdeje megszégyenithette volna méltán a Csám-pás-szarvas szioxiúndián főnök sátoros ünnepi tollkoronáját. A döntő hatásra szánt toalettet egy babos zsebkendő és narancssárga keztyük egészítették ki.

Hanem, — ami a hatást illeti, abban a 6-ikosnál sem volt ám hiány.

Szalonkabát, fehér mellény, drap téli nadrág, hegymászó cipők, örökkék nyakkendő mutatták itt is, hogy készül valami nevezetes. A záró jelenetet itt egy tulipántos zsebkendő és haragos piros keztyű képezte.

És lágyan bodorított, perecz alaku fürtjei. Hol van olló, mely ezt lenyírja?

*

A 8 óras harangszó még el sem hangzott, s Kánya Dóri 6 tagú bandája már belekezdett az első csárdásba.

Két üstökös indult el akkor, egy és ugyanazon irányban a két főhős.

Mindegyik óriási nefelejts csokrot tartott kezében, az »Ő« kedvenc virágát.

Irtózatos volt a találkozás.

Eppen »Ő« előtte csapódtak össze.

Egyik is, másik is hanyat esett az elemi erejű karambol következtében, holott a remek

A legutóbbi alkalommal, május 18-án, a mikor az egyesületi törvényt tárgyalták, az ellenzéknek 207 szavazata volt a kormányhoz hű 53 szavazattal szemben. A többiek tartózkodtak a szavazástól. Valószínű, hogy ugyanaz fog ismétlődni most is. Es akkor aztán a kérdés tizenhárom millió választó elé fog kerülni.

ORSZAGGYULES

A főrendiház ülése.

Rudapest, október 20.

Az ülés napirendjének első pontja a Felsőházhoz intézendő hódoló felirat szövegének a megállapítása volt. Hihető volt, hogy abból az alkalomból a méltóságos főrendek diszmagyarban jelennek meg. Mindazonáltal nem úgy történt. Csak egyszerű fekete öltönyben jelentek meg, csak az elnök jött szokásos diszmagyarban. Felsőház és megható pillanat volt, amint a nagyszámban megjelent főrendek felállottak és az elnök hódolattal emlékezett meg az örökké felejthetetlen királyi tényről. Lendületes beszédét a király éltetésével fejezte be. Ezután felolvasták a hódoló feliratot, amelyet poetikus nyelvezettel Gyulai Pál szövegezett.

Az ülésről szóló részletes tudósításunk a következő:

Tóth Vilmos elnök 11 órakor megnyitotta az ülést. A hódoló felirat ügyében elmondott beszédét az egész főrendiház állva hallgatta végig. A beszéd így hangzik:

Tóth Vilmos beszéde.

Méltóságos Főrendek! A főrendiház utolsó ülése óta nagy jelentőségű eseményekben gazdag és fényes napjai voltak Magyarországnak. Buda-vára régen mult nagy időkre emlékeztető fényben tündökölt. Külföldi fejedelmek látogatták meg felséges urunkat, nem azért, hogy fegyvert fogni hívják fel a nemzetet, ellenkezőleg azért jöttek, hogy ország-világ előtt nyilvánítsák a fennálló szövetség és barátság békes áldáshozó jellegét, a németek hatalmas császára pedig örökké emlékezetes, szíveig ható beszédében mondott elismerést a magyar nemzetnek, — de mindezeknél ragyogóbb volt azon nap, amelyen dicső királyunk egy kegyelmes kéziratban tudatta a magyar miniszterelnökkel és általa a nemzettel, hogy történelmi nagyságaink emlékére szobrokat emeltet az ország széke- és fővárosszában. Ez a magasztos elhatározás, mely fényesen bizonyítja, hogy dicső királyunk uralkodói fenséggel párosult

atjai érzelmekkel viszonzozza a nemzet hűségét a trónhoz, ragaszkodását a törvényekhez, — varázshatást gyakorolt, a legigazabb lelkesedés csodaszerű összhangja zengette át, Magyarország bérczeit és rónait és milliók hálátelt kebléből szállt a mindenek urához az imaszerű fohász, hogy áldja meg a dicső, bölcs és jószágos királyt. (Élénk helyeslés és hosszas éljenzés.)

Rövid ez a történet, de tanulságos. Fenn hirdeti a császári és királyi felségének a béke fenntartására irányzott sikeres törekvés politikájának bölcsességét. Fenn hirdeti, hogy a magyar király szereti nemzetét, a nemzet pedig imádja királyát. Feljogosítja a nemzetet a történelem arra, hogy nem elbizakodással — attól mentse Isten a magyart, — de az emelkedő önértzet nyugodtságával nézzen a jövő elé, mert ahol az uralkodó és népei közt oly kölcsönös az őszinte szeretet, ott király és nemzet nyugodtak lehetnek.

Hogy ez így van azért adjunk hálát a gondviselésnek, — hogy ez így maradjon, kérjük az Istent, hogy népeinek boldogságára sokáig éljen a király. (Hosszantartó lelkes éljenzés.)

Most tisztelettel kérem a méltóságos főrendeket, méltóztassanak elhatározni, hogy a főrendiház hódoló feliratban fejezze ki háláját és legalázatosabb köszönetét Felsőház Urunknak fejedelmi ajándékáért. (Helyeslés.)

Lelkes éljenzés hangzott fel, mikor az elnök kijelentette, hogy jövőre való minden tekintet nélkül a hódoló felirat szövegezésével Gyulai Pált bizta meg. Az egyhangulag elfogadott felirat így hangzik:

Felsőház Császár és Apostoli Király!

Hódoló tisztelettel és lelkesült örömmel járunk Felsőház trónjához, hogy kifejezzük hálánkat a f. é. szept. 25-én kelt nagylelkű elhatározásáért, a mely szerint a magyar történelem tíz kiváló alakjának szoborban megörökítését és a székesfőváros terén felállítását saját udvartartásának költségére legkegyelmebben elrendelni méltóztatott.

Felsőház a mult évben ünnepelte velünk hazánk fenállásának 1000-ik évfordulóját, s ime most az új évezred kezdetén még egyszer visszatekintve a multa és megemlékezve a nemzeti fejlődésünk hőseiről, kegyeletünkbe sa-

kivitelű nefelejts bokréta messze repültek kalimpáló kezeikből.

Hah, hol az sívó nőstény tigris, a melyik úgy néztem kölykei elrablójára, mint ők néztek egymásra?

3-at sem olvasott még senki, már is összekapaszkodtak, s — a diáknemű táncosok nem kis örömeire — olyan csinos verekedést rögtönöztek, hogy akár-melyik vasárnapesti bakabálnak sem vált volna szégyenére.

Huzamosabb és megújult kísérletek után végre sikerült a higgadtabb elemnek őket szét választani s egyiket az egyik, a másikat pedig a másik ajtón kívül helyezni.

— Még találkozzunk!, hápogta villogó szemekkel az 5-ikos.

— Magam is úgy hiszem!, hörögte tajtékzó ajakkal a 6-ikos.

— És előbb találkoztak sem mint maguk is hitték volna.

Másnap ugyanis a tánczoskoron engedély nélküli részvétel és az ott tanúsított botrányos magaviselet miatt — mindkettőt becsukták vasárnap délutáni 2 óráig az első osztályba.

Zsebkendő egy-egy sós buccival és komor hangulat közepette foglalták el hőseink a szomorú tantermet.

Az 5-ikosnek balszeme nem látszott a daganat miatt, a 6-ikosnak pedig jobb füle készült buccut mondani. Kék folt volt különben egész ábrázatuk.

Egy darabig szomorúan és szótlánul faragcsálták a padokat.

A jeget először is az 5-ikos törte meg, szólván eképen:

— Hm, hm!...

Mire a 6-ikos válaszolt:

— Hja, ja!...

Mély csend. — Ujra az 5-ikos szólalt meg:

— Bizony nem volt érdemes azért a szármáságért ennyi bajt okozni magunknak, különben Csuka Béni vagyok, 5-ikos.

— Igaz, szent igaz! nevem Gomba Dani, 6-ikos, felelt amaz.

— Annál is inkább, mert ma hajnalban láttam, hogy egy diurnista kísérte haza atánczoskoruból!, füzte tovább Csuka, a hűtlent!

— Heh!, a csalfát!, mondá keserűen Gomba.

— És mi... ..

— Mi bizony... ..

— Békejobbot nyujtok!

— Szívből, én is! — Kézsorítás.

A parolát általános bucci evés követte, melyhez egyikük egy szafaládét, a másik pedig két éretlen birsalmát adott, mint közös vacsogont.

És így történt, hogy Libentroy János pedellus, mikor 2 óra körül kibocsátá a szendőköt, nagy meglepetéssel látta, hogy a hatalmas ellenségek helyett két puszi pajtás lép ki, s karöltve távozik, még pedig fürge füttyszóval.

ját kegyeletét olvastja. Király és nemzet ez összeforrott érzelmé a történelmi emlékek hatása alatt, nemcsak a jelent termékenyíti meg, hanem biztos záloga a jövő reményének is. Semmi sem fejezi ki hűbben egy nemzet jellemét, ugyiszlva a hivatását, mint történelme, semmi sem nyújt több tanulságot, mint a dicsőség és gyász, az emelkedés és hanyatlás napjainak élénk emlékezete. Nemzetünk, amely századokon át védve a kereszténység és polgárosodás érdekeit, majd saját léteért küzdve, annyi viszontagságokon ment át, teljesen érzi mindazt, a mit a történelem elébe tár s a dicső példákon lelkesülve a nagy tanulságoktól áthatva igyekszik megkezdeni Felséged bölcs vezérlete alatt pályája második évezredét.

De multunk kiváló alakjainak szobrai, melyeket Felséged annyiszor tanusított bőkezűsége emeltet, nemcsak a multa fogják emlékeztetni nemzetünket, hanem a jelenre is, Felséged dicső uralkodására. Mily sok valósult abból, a miéri őseink küzdöttek, kiknek a szobrokkan megörökítendő férfiak mintegy vezéralakjai. Hazánk szent földje, melyért ők annyiszor ontották véréket, meg nem csonkítva áll és védve van a külellenség ellen, alkotmányunk, melyet ők annyi aggodalommal és önfeláldozással oltalmaztak, sértetlenebb, mint valaha; az uralkodóház és a nemzet sorsa, mely olykor ellentétesnek látszott, inkább összefort, mint bármikor. A tudomány, irodalom és művészet a királyi pártfogás alatt gyorsabb fejlődésnek indulva, mind szélesebb körökben terjedeznek.

Mindez Felséged műve, s midőn hódolatunk s hálaunk kifejezésének kegyes elfogadására kérjük Felségedet, egyszersmind buzgón fohászkozunk a Mindenhatóhoz, hogy áldja s tartsa meg Felségedet s a királyi családot szent oltalmában hazánk javára és dicsőségére.]

Egyébként császári és apostoli királyi felségednek kegyelmébe ajánlattal maradunk császári és apostoli királyi Felségednek

Budapesten, 1997. évi október hó 20-án

legalázatosabb örök hűségés szolgálai

Magyarország és társországainak országosan egybegyült főrendei.

A felirat felolvasása után elnök felfüggesztette az ülést. Aláíratván a hódoló feliratot, minden vita nélkül tudomásul vették az elnöki előterjesztéseket, továbbá az igazoló bizottság jelentését a főrendek jegyzékének folytatásáról.

Elnök ezután több főrend haláláról emlékezett meg, majd minden vita nélkül elfogadták a képviselőháznak több vicinális vasut ügyében átküldött izenetét.

Hasonlóképen vita nélkül fogadták el a mentelmi bizottságnak, gr. Nádasdy Ferencz és Szalovszky Gyulára vonatkozó jelentését, mely szerint két főrend mentelmi joga felfüggesztendő.

Vita támadt Majláth püspök mentelmi jogánál, melyet a bizottság felfüggesztendőnek tart.

Gr. Esterházy Móricz Miklós szomoruan látja, hogy mindamaz aggodalomnak, melyeket az ellenzék az egyházpolitikai törvények tárgyalásakor felhozott, ime bekövetkeznek. Lassan odajutunk, hogy egy püspököt a szentségek kiosztásáért vád alá helyeznek Hosszasan ismereti az ügyet. Nagy Eszter 16 éves leány protestáns apától és katolikus anyától származott s Majláth püspök még komáromi plébános korában megkeresztelte. Majláthra a törvény volt irányadó, mely a házasságkötésnek volt érvényes s mely szerint a leány anyja vallását követi. Még ha hibázott is, akkor is nem dőléről van szó, hanem egyszerű tévedésről. Nyilvánvaló itt a zaklatás s kéri Majláth mentelmi jogának föl nem függesztését.

Wlassics Gyula kultuszminiszter kijelenti, hogy ennek az ügynek semmi causalis nexusa nincs az egyházpolitikai törvényekkel. Nem is azok a törvények sértettek meg, hanem megsértettek az 1868: 2 és a kihágási 56 dik szakasz. Az a tény, hogy egy leányt 18-dik év előtt

átkeresztelt, ezért a törvényekbe ütközött a püspök cselekedete.

Gr. Zichy Nándor szintén zaklatást lát a dologban, azonkívül a püspöki tekintély megkisebbitését, ha zaklatás folytán felfüggesztik mentelmi jogát. Fejtegeti ezután, hogy egy egyházfőre az állam törvény is addig kötelezők, míg magasabb vallási törvényeivel ellentétbe nem jön. Hála Istennek, jelen esetben ez nem áll, de ennek dacára nyilvánvaló, hogy itt zaklatás van s azért a mentelmi jog felfüggesztéséhez nem járul hozzá.

Wlassics miniszter csak az utóbbi szakra felel. Ez az anarkia vallása, mert az állam törvényei mindenkire kötelezők.

Gr. Zichy Nándor röviden csak azt jegyzi meg, hogy ő kijelentette, hogy ez az összeütközési eset hála Istennek nem fordult elő.

Ezután a többség megszavazta a mentelmi jog felfüggesztését.

Következik ezután a nyomda termékekről szóló javaslat, valamint a spanyol-találmányok és a védjegyekről szóló javaslat tárgyalása, melyet vita nélkül elfogadtak.

A jegyzőkönyv felolvasása után az ülés 1 órakor véget ért.

Négyszeres jubileum a kolozsvári egyetemen.

Kolozsvár, okt. 20.

A kolozsvári egyetem életében páratlanul impozáns ünnepélyességgel ülték meg f. hó 19-én a bölcsészet s math. természettudományi kar hallgatói tanáraiknak: *Finály Henrik, Abt Antal, Szamosi János és Meltz Hugó* egyetemi professorok 25 éves egyetemi tanárkodásának jubileumát.

A két kar délelőtt együttes diszgyűlést tartott, melyre az ünnepelteket küldöttség hívta meg.

A jubilánsokat első sorban ifj. *Imre Sándor*, a rendezőbizottság elnöke üdvözölt néhány szóval, majd *Abonyi Sándor* tanárjelölt, mint a két kar megbízottja állott fel s lendületes beszédben mutatott rá az ünnep jelentőségére, a tanári pálya magasatos, de egyszersmind küzdelmes voltára, az érdemekben gazdag, országszerte tisztelt négy jubiláns lankadatlan munkálkodására, a tanügy iránt érzett lelkesedésére, az ifjuság iránt táplált s lépten-nyomon megnyilatkozó atyai jóindulatára.

A beszéd végén pedig azon óhajának adott kifejezést, hogy a négy jubiláns lankadhatatlan munkálkodása ne legyen pusztán hirdetője az ő nemes önfeláldozásuknak, de legyen egyuttal biztos záloga, előhírnöke továbbra is évek hossza során át tartó működésüknek.

Ezen nagy tetszéssel fogadott üdvözlő beszédre a négy professor nevében *Szamosi János* válaszolt, meghatottan fejezte ki köszönetét s szépen fejtegette azon belső viszonyt, mely kell, hogy a tanár és tanítvány között fennálljon, mely belső viszony fennállása ugy a professorokra mint a hallgatókra nézve oly kellemessé, oly eredménydussá teszi a kolozsvári egyetemi életet.

Beszéde többi részében megragadó színekkel ecsetelve a tanár kötelességét s fennen hirdette, hogy jó tanár csak az lesz, kinek szívében szeretet honol tanítványai iránt.

A felhangzó zúgó taps és éljenzés után *Szöke Lőrincz* szavalta el köztetszéssel találkozó magas szárnyalásu alkalmi ódáját, melynek befejeztével dr. *Halász Ignác* bölcsészeti kari és *Farkas Gyula* dr. math. természettudományi kari dékán tartottak az igaz érzés melegétől áthatott beszédet az ünnepeltekhöz mire dr. *Abt Antal* meghatottan válaszolt. Csak az hatott némileg deprimálólág a jelenvoltagek, hogy *Finály Henrik* és *Meltz Hugó* nem vettek részt ezen a diszgyűlésen.

Az ünnepély előtt és végén a kegyesrend tanárjelöltek játszottak el egy-egy darabot nagy precizitással.

Nagyban emelte az ünnepély fényét *Wlassics Gyula*, a vallás és közoktatásügyi miniszternek következő meleg hangu üdvözlő távirata:

Nagyságos dr. *Sechner Károly*, egyetemi rektor urnak. Kolozsvár.

Örömmel látom, hogy az egyetemi ifjuság négy kiváló tanárának 25 éves működésének évfordulóját hálásan megünnepli, kiválóan méltányolván magam is *Finály Henrik, Abt Antal, Szamosi János* és *Meltz Hugó* tanár uraknak a magyar tudományosság és oktatásügy terén szerzett kiváló érdemeiket. Én is melegen köszönöm önfeláldozó tevékenységüket és felkérem Nagyságodat, hogy nekik legmelegebb üdvözlőtemet átadni sziveskedjék.

Wlassics.

A városi vigadóban tartott közgyűlést bankett követte, a melyen ugy az egyetemi tanárok, a városi notabilitások, mint az egyetemi polgárság szép számban jelentek meg. A banketten számos toaszt hangzott el az ünnepeltekre. Ugyancsak a bankett alatt olvasták fel az üdvözlő táviratokat, amiket küldtek: *Darányi Ignác* földmivélsügyi miniszter *Abt* és *Szamosinak* mint egykori tanáraiknak, *Zsilinszky Mihály* államtitkár, *Klammaroch János* min. tan., gróf *Béldy Ákos* főisp., *Frank* kegyesrendi rendfőnök, számos közép. isk. tanári kar és tanfőnök.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Október 21-én. Az iparoktatási bizottság ülése d. u. 4 órakor a városházán.

Október 23. Felolvasó-estély a v.-velencei Népkörben.

Október 30. Felolvasó estély a jogakadémián. Nov. 7. Elnökválasztó rendkívüli közgyűlés a kath. körben d. e. 11 órakor.

November 13. A »Biharmegyei Nőegylet« közgyűlése délután fél 3 órakor.

November 18. A »Biharmegyei Nőegylet« hangversenye és táncestélye a Sasban.

November 28. A Szigligeti-társaság felolvasó ülése, d. e. 11 órakor a jogakadémián.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauh park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Szent Orsolya napja.** A nagyváradi Orsolya-zárdának ma ünnepe van Szent Orsolya napja alkalmából. A zárdá templomában dél-éltől 10 órakor ünnepélyes szent mise és szent beszéd lesz.

* **A jogakadémiai felolvasás.** Tegnap d. e. a jogakadémiai olvasó-kör közgyűlése elhatározta, hogy f. hó 30-án este hat órakor felolvasó estélyt rendez. *Thúry László* elnök jelentése szerint a műsor minden pontjára elég szereplő jelentkezett s így a siker szellemi része biztosítva van. Tekintettel arra, hogy ez alkalommal egyik joghallgató királyi ő felségéről is meg fog emlékezni, kimondta az ifjuság, hogy belépti-díjat nem szed. A minden tekintetben fényesnek ígérkező estélyre a meghívókat rövid idő alatt kibocsátják s arra már most felhívjuk a közönség figyelmét.

* **A kabai népvándorlás korabeli sírok.** Említettük, hogy Kaba községben érdekes népvándorlás korabeli sírokra bukkantak, a melyekben ritka bronz ékszereket találtak. A további kutatások végett a nemzeti muzeum egyik tudósát küldte ki. Dr. *Seemayer Vilbald*, a nemzeti muzeum kiküldöttje folytatta Kabán az ezer éves sírok felásását. A vasárnap d. u. talált sír mellett újra két sírra bukkant. Az

egyikben egy felnőtt férfi csontjai porladoztak; a másik egy gyermek hamvait fedte. Dr. Seemayer ezzel befejezte az ősrégi temető kutatását. A délutánt néprajzi tanulmányokra használta fel. Török Péter főgymnaziumi tanár, a debreczeni kollégiumi muzeum őre is kiment Kabára; megtekintette a temetkező helyet, ahol még mindig sok sirt lehet felbolygatni; de csak a jövő tavasszal készül ott a kollegium részére ásatást rendezni. Együttal Dávidházy János esperest és a községi előljáróságot felkérte, hogy az addig esetleg előkerülő régiségeket biztosítsák a kollegiumnak. Lőfkovits Arthur ékszerész levelet írott Hampel József muzeumi első őrnek, tudatván vele, hogy e hó végén személyesen veszi át tőle az általa felküldött bronzból való szláv ékszereket és egy csontvázat a debreczeni kollegium részére, amint azt előre kikötötte.

* **Egy 48-as honvédfőtiszt halála.** Sorra dőlnek ki az élők közül a 48-as nagyidők bajnokai; napról-napra ritkul a sora a szabadságharcz részeseinek, hőseinek, a kik halált megvető bátorsággal küzdöttek a magyar szabadság kivívásáért. Tegnapelőtt este hunyt el Nagyváradon egy derék aggastyán, a ki tevékeny részt vett a szabadságharczban, Kauzler József nyugalmazott 48-49-iki honvédfőtiszt. Résztvett több ütközetben. A derék öreg ur köztisztviselőként állott, polgára volt Nagyváradnak s halálát kiterjedt családja s rokonsága gyászolja. Temetése ma, csütörtökön délután 3 órakor lesz Lakatos-utcai házából. A családi gyászjelentés a következő:

Özv. Kauzler Józsefné, szül. medzihrednei Medzihradsky Teréz saját, valamint gyermekei: Olga és férje Popp Alajos, gyermekei: Irma, Sándor, Stefánia és Rózsa; Sándor és neje Szokolay Ilona, Sándor, Ilona és Irén; Irma és férje Ötvös Béla; Ilona és férje Linter Akos, gyermeke: Barna, unokája: Grexa Klára, ugyszintén a távollévő testvérei, rokonai nevében megtört szívvel tudatja felejthetetlen férje, édes atyjuk, nagyatyjuk, apósuk testvérük és rokonuk Kauzler József, 1848-49-iki nyugalmazott honvédfőtisztnek, folyó hó 19-én este hat órakor a haldoklók szentségeinek ájtatos felvételé után életének 79-ik, boldog házasságának 31-ik évében, hosszas és súlyos szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága tetemei folyó hó 21-én délután 3 órakor fognak Lakatos-utca, 214. sz. házából a zöld-kerti sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Nagyvárad, 1897. október 20. Aldás és béke lengjen nyugvó porai felett.

* **Választások a városházán.** Nagy mozgalom van már a pályázók között a városban, akik a novemberi közgyűlésen beakarnak jutni egyik-másik hivatali állásba, a melyeket a jövő hónapban tölt be Nagyvárad város törvényhatósága. A második aljegyzői állásra valószínűleg nem pályázik más, csupán Szűts Dezső tb. aljegyző s így megválasztása biztosra vehető. A három számtiszt állásra már többen pályáznak s itt megoszlik a városatyák szavazata. Legtöbb azonban az aspiráns a fogalmazó állásra: a városházán belül és azon kívül is sokan vágyakoznak és reménykednek a megválasztásra. Különösen megnehezíti a pályázók helyzetét az, hogy a közgyűlés a tervezett három fogalmazó helyett csak egynek a szükségét mondta ki s így a sok pályázó közül csak egyet választhatnak meg. Ez a közgyűlési határozat sok ifjunak a reményét szállította le egész a nullára.

* **Pánik az állomáson.** Tegnapelőtt nagy ijedelmet keltett az állomáson egy fura küldemény. Az egyik délutáni vonattal egy hatalmas láda érkezett, mint podgyászárú. A láda Brassóba egy ottani állatkereskedőnek szült. S miután az itteni állomásfőnökséget Püspökladányból távira-

tilag figyelmeztették, hogy a ládán már ott oly gyanus tüneteket vettek észre, hogy jónak látták több súlyos podgyászladával leborítani, — az itteni állomás szolgálatban levő forgalmi hivatalnoka azonnal utána nézett az erősen lezárt hatalmas ládának, melyben valami nagyobb test mozgott. Lakatost hívtak és nagy számú hordárság segédkezése és a rendőrség jelenlétében felbontották a ládát. Bizony a ládában, párnák közé burkolva egy körülbelül 3 méter hosszú krokodilus volt. Az élelmes pesti állatkereskedő elkábitotta a bestiát, azután becsomagolva, mint podgyászt feladta. A megrémült társaság csak nagy ügygyel-bajjal tudta a ládát ismét lezárni és így megint felpakkolni egy teherkocsiba a veszedelmes podgyászt, mely törékeny. A krokodilus különben eddig már talán meg is érkezett Brassóba.

* **Uj nagyváradai ügyvéd.** Dr. Thury Kálmán a napokban tette le az ügyvédi vizgát s a kitűnő képzettségű fiatal ügyvéd, kit a közönség mint dr. Várady Zsigmondnak éveken át irodavezetőjét előnyösen ismer, legközelebb megnyitja irodáját.

* **Tanítók vizsgalata a vinczellér képezdében.** Az érdiószegi vinczellér iskolánál a tanítók részére rendezett szülő és borgazdasági tanfolyam már véget ért, a záró-vizsgálatokat október hó 24-én tartják meg. A vizsgálatra az iskola igazgatója az alispánt meghívta.

* **A leleplezett médium.** San-Franciscóban egy spiritiszta-ülésen, hol magát egy professzionista médium praktikálta, a következő komikus epizód történt. Egy mély gyászba öltözött hölgy az ő elköltözött Villiamjával szeretett volna érintkezésbe lépni, s a médium megígérte, hogy Villiam szellemét idézni fogja. Néhány percz múlva mutatkoztak is egy alak árnyszerű körvonalai s örömtől és félelemtől remegve kérdezte az özvegy: »Te vagy az, Villi?« — »Igen, kedvesem!« — szölt siri hangon a szellem. — »Ez svindli, csalás és humbug!« — kiáltotta az asszony a megbotránkozás hangján, — »az én Villim — siket-néma volt!« — Ezzel az ülésnek persze vége szakadt.

* **Szoborleleplezés Beregböszörményben.** Mint már keddi számunkban megemlítettük, ma délután leplezik le Kossuth Lajos legújabb szobrát Beregböszörményben. A szobrot Gerendai budapesti szobrász készítette. Kossuth Ferencz és a többi képviselők ma délután a három órai vonattal érkeznek Mező-Keresztesre, a hol már várni fogja őket a negyven tagból álló bandérium, a mely átkíséri az érkezetteket Böszörménybe. A szoborleleplezés után este bankett lesz. Kossuth Ferencz még éjjel vissza utazik Budapestre.

* **Eljegyzés.** Hirschfeld Márton helybeli iparos a napokban tartotta eljegyzését Kohán Ferencz kedves leányával: Juliskával.

* **Aki rutinnal markol a szivbe.** Hogy egyik-másik vidéki színésznek milyen jól megy a dolga s hogy milyen ruhatárral rendelkezik, arról a »Békésmegyei Közlöny« szinikritikusa a következőkben számol be: »Szerdán a »Mariana«, ment, ez a csodás női lélekrajz a nagy Echeagaraytól. A czimszerepet Daróczy Ilka játszotta meg, ki nagyobb szerepben most mutatkozott be a csabaiaknak. Alakítása kiváló. Nagy rutinnal markol az emberek szívéhez és drámai jeleneteit spanyol szenvedélyvel, hatással játszotta. Toalettjei pedig méltó szencziói az estének. Vidéken, még Kolozsvárt, Aradot is természetesen a vidékiszínészet közé számítva, ilyen fényes toalettje egy hősnőnek sincsenek. Bár sem a statisztikai adatok, sem a börzei tudósítás nem illik bele a szinpadai referadába, jelzem, hogy ruhatára 20.000 frtra van biztosítva. Minden felvonásban új és új kápráztató toalettekben jött a szinpadra, ezekkel főleg a hölgyek körében keltve szenzációt.«

* **Lefőzte őket.** Az adókövetés alkalmával egy atyafi adóját kissé fölőrölték. Emiatt földühödve a többi közt ezeket mondta: »A községi tanácsosok fele bolond.« A szigorú hatóságoknak persze ez nem tetszett, a szabadszáju embert kérdőre vonta

s azt követelte tőle, hogy a sértő szavakat vonja vissza. Meg is tette a következő nyilatkozattal: »A községi tanácsosok fele nem bolond!«

* **A bérkocsisok panasza.** A nagyváradai egyfogatu bérkocsisok a városi tanácshoz beadott kérvényükben aziránt panaszkoznak, hogy a kapitányi hivatal által megszabott bérkocsi díjszabás nem arányos a teljesített fuvarozással. Például egynegyed órára 20 kr. van megállapítva s így megtörténik, hogy egyik városrészről a másikban egy negyedóra fuvarért 20 kr-t fizetnek, pedig szerintük ez nem számítható a megekedett első negyedóra csak pl. az egy órai fuvarozás után, mint további negyedóra díj. Sérelmes rájuk nézve, hogy a vasut-állomástól bármely városrészbe 150 kr. díjat szab meg a kapitányi hivatal, pedig óriási a különbség, ha a Bémer-térig vagy a Külvárosba, Csillagvárosba hajtának a vasutól. A panasz-kérvényt tegnap tárgyalta a városi tanács s véleményezés végett kiadták a kapitányi hivatalnak.

* **A czirkuszban csütörtökön október 21-én délután 3 órakor külön gyermek és tanuló előadás tartatik egész leszállított helyárok mellett. Zártszék 20 kr., II-ik hely 10 kr. Karzat 6 kr. Felöltöttek a vasárnap délutáni árakat fizetik. A műsor éppen oly gazdag mint az esteli. Fellépte az összes művészek és művésznőknek.**

Andrée sarkutazó levele.

Andrée-nek, a híres sarkutazónak egyik — még pedig 3-ik levelét közli a stockholmi »Astonblated«. A levél keltezése, az irás és aláírás minden kétséget kizárólag rávallanak Andrée kezére. Sajnos azonban, hogy a levél már régi keletű, az elindulás utáni harmadik nap íródott. Ma éppen 102 napja annak, hogy a merész utazó léghajójával felszállt. Az alább közölt levél a harmadik, de hogy az első, második és a többiek hova lettek, arról senki sem tud semmit. S így most, a tél kezdetén körülbelül biztosra vehetjük, hogy a tavasz beálltáig éppen semmi hírt nem fogunk hallani az ekszpediczió sorsáról.

Annál érdekesebb ez a kis levélke, mert a sok tarkánál-tarkább híresztelések után végre hiteles tudósításként fogadhatjuk el.

Aztán az sem mellékes dolog, hogy ily veszedelmes utra indult férfi — tudatában az óriási akadályoknak, veszélynek és nehézségeknek, mily derűs, nyugodt lélekkel halad az ismeretlen világtáj felé. — Még éléken emlékezhetnek olvasóink, hogy junius közepén 88° északi hosszúsági és 20° nyugati szélességi fok alatt az »Alken« bálnahalász hajó kapitánya egy posta galambot lőtt, mely André-től jött.

A galamb farktollai alá egy hüvelyknyi hosszú, finom kártya tekeres volt erősítve. A szerencsés kapitány nem adta ki kezéből az értékes zsákmányt, csak a napokban, midőn utjáról visszatérve Stockholmban kikötött s a tekereset rendeltetési helyére az »Astonblated«-hez juttatta. A tekeresen kívül a következő figyelmeztetés áll: Oldalvást nyissa fel a tekereset, vegye ki a benne levő két levelet; a közönséges irással írottat azonnal hozza az »Astonblater«, mint hírt; a másikat, a gyorsírással írtat a lapok részére küldöm.« A galambnál azonban csak a hír volt, a gyorsírásu levelet valószínűleg utközben elvesztette. A hozott hír így hangzik:

»Andrée északi sarki expeditiójától az »Aston blater«-nek Stockholmba.
Julius 13. Déli 12 óra 30 perczkor, a 82-ik északi szélességi és a 15-ik keleti hosszúsági fok alatt. Kelet felé nagyon jól utazunk. Minden van. Ez a harmadik galamb-postám.

Andrée.«

IRODALOM.

— **A Magyar Kritika 2-ik száma.** A második füzet is megjelent már. Kiváncsian olvastam el, hol tőri és hogyan tőri az utat. Mert, hogy uttörő szerepe van, annyi bizonyos. De nem igen találtam meg ebben a füzetben

azt, amit kerestem. Erős a hajlandóság, hogy nagyot üssenek az új könyveken, de kevés az arra való igyekezet, hogy alapos bírálat kíséretében tegyék.

Úgy gondolom, hogy a vállalat czime befolyásolja némileg a munkatársakat.

Hej pedig egy igénytelen hangon irt — de jó — ismertetés többet ér ám minden, de minden mórdu hangú kritikánál!

A tudományos jellegű munkákról irt dolgait nem feszegetem, mert utóvégre is, hogy az olasz reneszánsz hol és mily szavakban nyilvánul meg a magyar költészetben, ez nem tartozik a publikumra; az sem ám, hogy Boccaccio mily forrásokból dolgozott. Azon sem busulunk, hogy a külföldi és belföldi kulfők hány ezer esztendőnek mondják földünket, miképeu népsítik és alakítják.

S végezetül a Qualitatio érzelmek psychológiája sem ejti gyászba az olvasót.

Nem szabad ezeket a tudományos dolgokat feszegetnem. Nem értek hozzájuk.

Csak annyit szeretnék legalább ebben a nagy apparátussal dolgozó lapban elolvasni, hogy ne csak egymásnak, hanem egy kevésé másnak is irjanak.

Igy aztán meglőrténne az, hogy egyik másik bírálatból azt is megtudná az olvasó, hogy hát tulajdonképpen miről is szól az a megfésült könyv!

Mert csodálatos gyöngéje az mindnyájunknak, hogy nem szeretünk zsákban macskát venni.

A megbírált könyveket pedig nem olvastam mindenki, mert hát azok a könyvek nem közérdekűek, vagy legalább is nagyon kevésnek ismeri a czimén kívül a belsejét is az olvasó publikum.

Hogy a magyar kritika mit tart róla, erre már csak másodsorban vagyunk kíváncsiak, meg aztán, hogy egy Németországról szóló német munkáról miként kritizál a «Magyar Kritika», arra meg éppen nem vagyunk kíváncsiak.

Tehát minél kevesebb fellengzés és minél tárgyhoz szólóbb ismertetés, ennyit kérünk.

Aztán meg ne beszéljen kuriális stylusban (magyarul s gölya nyelven) a «Magyar Kritika» ha már tisztogatni akar.

Az is nagy szó ám, hogy a bölcsességre nem elég az önmegfigyelés, hanem holmi laboratoriumok buvása szükséges(?)

És fölöttébb hamis állapot az is, mikor Pikler jogbölcészeti munkájáról mindent elmond, a mi rossz aztán kísüti, hogy gyakorlati és tudományos értékű ám ez a munka.

Ott is megbotlom, hogy két asszony-íróról Hermannról és Gyarmathy Zsigánéről olyan hangosan beszél, mint Kemény Zsigmondról szokás általjában és különösen.

Egyik kedvesebb, magyarabb író, mint a másik. — nőnek irnak, nőkről irnak, őszintén irnak, — hja! de a pápaszemes cenzor erős meszeszöveget, hatásos bonyodalmat és a vezér alakok erős cselekményben való «kidomborodását» követeli.

Hohó!

Fölteszem én is a pápaszemet, amit nagy K-val írva Krrittikának hívnak s majd nagy szóba kezdek.

Mert ez már nem uttorés, ez utvesztő.

Bizony mondom, hogy az! — i.

— Az «Oktató Néplap» 21-ik száma a köv. változatos tartalommal jelent meg: Az autonómia. — Asszisi sz. Ferencz. — Apróságok. — Szentiványi Béni. — Egy anya azokból a rég letűnt századokból. — Jogismeret. — Jólét és hála. — A szerencse. — Nyolcz nap a sz. földön. — Katholikus missiók. — Nevelés. — Hazánk. — Külföld. Kétfelétünk. — Hasznos tudnivalók. — Konyha és háztartás. — Közgazdaság. — Mulattató. — Találós kérdések. — Budapesti piac. Igen ajánljuk a nagy gonddal megszerkesztett képes újságot. Előfizetés egy évre 2 frt. Megrendelhető: Pozsony. T. Pelikán Krizsó kiadásában.

— A «Katholikus Hitvédelmi Folyóirat» októberi száma a következő gazdag tartalommal jelent meg: Mit teremt meg a kath. autonómiát. Irta dr. Prohászka Ottokár. — A magyar katholicizmus 900 ünnepélye. Irta: Aubarman Miklós. — És lesz egy akol és egy pásztor. Irta: Szecsey Ferencz. — Harcz egy kakással. Vé-

gigharczolta: Schäffer Antal. Megtértek csarnoka. — Protestáns szemle. — Mit csinálnak a bihariak? — Mese egy vén esatalóról. Mi mond Gazzó és mit követel Kis Albert. — Századvégi kishirdetés. — A «Szabad Sajtó» nyilatkozik aragy Csulalongkorn a jövő szuperintendenre. Könnyebb tárgy történet. Irja: Onokrotalusz. — Irodalom: Csorba F. A kath. autonómiáról. — Spilmann: A gyónási titok áldozata. — Dr. Fischer L.: Lelki beszélgetések. — Szemere M.: Fialat véreim. — Vegyesek. — A szocialisták. Regény a népeletről. Irta: Bolandenk. Előfizetési ára egész évre 4 frt. Pozsony, ferencziek.

EGYESÜLETEK.

A Biharmegyei Nőegylet választmányi ülése.

A »biharmegyei és nagyváradai nőegylet« választmánya tegnap délután özv. báró Gerlicy Félixné elnöklete alatt ülést tartott, melyben résztvettek özv. Grunvald Henrikné alelnöknő, Arany Sándorné, Batig Ferenczné, dr. Baróthy Ákosné, özv. Eleméry Aurélné, Geiszberg Emma, Handschuhér Gézáné, özv. Imre Jánosné, özv. Knapp Ferenczné, Kunyhósy Jánosné, Kis Elekné, Mezey Vilma, Metringer Frigyesné, Sal Ferenczné, Stark Róza, Voszka Ferenczné választmányi tagok. Mezei Mihály pénztárnok és Böszörményi Géza jegyző.

Elnöknő bejelentette, hogy a néhai Kopácsy József volt herczegprimás nevével szülő alapítókét Zajnay János kanonok ur 2000 frtra nemcsak kiegészítette, de évi 50 frtos adományai folytán az alapítókén felül még 250 frt is mutatkozik, minélfogva a választmány elnöknő indítványára elhatározta, hogy a megmaradt pénzből Zajnay János neve alatt új alapítványt létesít.

Elhatározta továbbá a választmány, hogy folyó évi november hó 18-án az egylet védnöknője Erzsébet királyné névünnepeinek előestélyén a »Fekete Sas« nagytermében feltevéssel mellett hangversenyt és táncmulatságot rendez és megbizta ennek kivitelével az elnökséget.

Köszönetet szavazott a helybeli Orsoiya apácáknak azért, hogy nemcsak az iskolában járó árva leányok részesülnek tandij mentességben, sőt az árvaház 2 tehetséges növendéket is kik polgári iskolába beiratkoztak, felmentette a tandij fizetés kötelezettsége alól.

Az egylet folyó évi november hó 14-ik napján délután fél 3 órakor fogja megtartani évi közgyűlését, mely a közbejött akadályok miatt korábban megtartható nem volt.

Hogy az egyleti pénztár gyarapíttassék elhatározta, hogy leány árvaház növendékei által a közönség részére jutányos áron kötés, horgolás és stoppolás munkákat fog végeztetni.

Az egylet tagjainak száma ismét örvedetesen gyarapodott, minthogy elnöknő ivén 27., özv. Imre Jánosné gyűjtőívén pedig 7 új tag jelentkezett, kik közül kettő pártoló tagnak, a többiek pedig rendes tagoknak felvéteessék.

Végre dr. Buljovszky Józsefné választmányi taggá megválasztattván, elnöknő a gyűlést berekesztette.

Igazságszolgáltatás.

A hamis kutya. Magdics János papfalvai lakosnak harapós kutyái vannak. 1895. július 17-én Sipos Gábor 13 éves gyermek a mint a mezőre ment, Magdics kutyáját mindenféle módon ingerelte, míg végre is a kutya megharapta, úgy, hogy sebe nyolcz napon tul gyógyult be.

Ezért a gondatlanságából okozott súlyos testi sértés vétségeért állott tegnap Magdics a törvényszék előtt.

Magdics azt akarta bizonyítani, hogy az ő kutyája senkit sem harap meg, de nem sikerült neki, mert be lett bizonyítva, hogy a kutya már másokat is megharapott.

Az egyedüli tanu látta, hogy Sipos a kutyát ingerelte s hogy ez azért harapta őt meg.

A törvényszék figyelembe vette a tanu vallomását s ezért a súlyos testi sértés vádja alól felmentette, hanem mivel tudta, hogy a kutyája harapós és még sem kötötte meg, ezért kihágásért három napi fogházra és öt forint pénzbüntetésre ítélte Magdics Jánost.

Feledékeny kereskedő segéd. Csodálatosan feledékeny ember Erenfeld Mór s a feledékenységeért állott tegnap a törvényszék előtt.

A dolog úgy történt, hogy Erenfeldet a ki foglalkozására nézve kereskedő segéd, felkérte a gazdája Gloncz József margittai kereskedő, hogy távollétében töltsse az éjszakát lakásán. Erenfeld szívesen tett eleget gazdája kérésének, a vigyázat fejében gazdájának egy nadrágját elvitte.

A dolgot az teszi érdekessé, hogy a nadrág nem volt a gazdájáé, hanem ő egyik barátjától kérte kölcsön.

Eppen ez okozta vesztét Erenfeldnek, mert a gazdája hiába kereste a nadrágot egy ideig, megösmerte Erenfelden s a dolgot feljelentette.

Erenfeld eleinte azt igyekezett bizonyítani, hogy a nadrágot vette, később azzal védekezett, hogy feledékenységből a magáé helyett vette fel s hordta 14 napig.

A törvényszék nem nézhette el Erenfeld feledékenységet s egy havi fogházat mért rá, a mi ellen felebbezett.

A nagyváradai kir. tábla elintézt ügyei.

Előadó: Urbán Adolf.

2962. Kasnyik János hamis eskü — részben megváltoztatva.

3024. Sarkadi József becsületsértés — helybenhagyva.

3027. Diószegi László becsületsértés — visszautasítva.

3183. Kis Virág becsületsértés — visszautasítva.

Előadó: Pojnar Dénes.

2288. Nagy Ferencz testi sértés — helybenhagyva.

2310. Palkó Tódor testi sértés — helybenhagyva.

2311. Kathy Gyorgye testi sértés — helybenhagyva.

2387. Czonka Gergely s. t. magánlak sértés — rendelet.

2389. Kozma Gábor súlyos testi sértés — helybenhagyva.

2393. Pinczés Miklós lopás — megváltoztatva.

2475. Bordély István s. t. lopás helybenhagyva.

2476. Morár György súlyos testi sértés — föloldva.

2378. Ungor György lopás — részben megváltoztatva.

2519. Horváth László s. t. súlyos testi sértés — részben megváltoztatva.

2576. Megyaszai Sándor és neje lopás — föloldva.

2607. Pribék Józsefné lopás — részben megváltoztatva.

2611. Farkas József lopás — helybenhagyva.

2612. Abrudán Flóra s. t. lopás — részben megváltoztatva.

2613. Implom József s. t. súlyos testi sértés — részben megváltoztatva.

2614. Borsos Sándor lopás — részben megváltoztatva.

2729. Balogh Sándor rágalmozás — helybenhagyva.

2756. Kolez Gligor s. t. jogtalan elsajátítás — helybenhagyva.

2758. Szabó Jakab s. t. testi sértés — részben megváltoztatva.

2759. Broncz Togyer testi sértés — részben megváltoztatva.

Előadó: Erdély Endre.

2620. Naczádi Mihály becsület sértés —
rendelet.
2694. Manye Miklós közcsend elleni kh. —
helybenhagyva.
2904. Ohrenstein Géza közbizt. elleni kh. —
részben megváltoztatva.
2915. Popa Kosztáú anyakönyvt kh. — mgs.
2945. Botyis Flóare s. t. anyakönyvi kh. —
részben megváltoztatva.
3134. Munyelucz György és neje becsület
sértés — helybenhagyva.
3139. Oláh István közcsend elleni kh. —
helybenhagyva.
2289. Zbureza Juon tulajdon ellevi kh. —
helybenhagyva.
3415. Czingagye Juon becsület sértés —
rendelet.
3421. Tonca Petru s. t. közcsend elleni kh.
— rendelet.
3466. Szentpétery Gyula közcsen ölleni kh.
— helybenhagyva.
3477. Özvegy Turbucz Mihályné anya-
könyvi kh. — helybenhagyva.

Előadó: Molnár Géza.

2882. Mocz Juon súlyos testi sértés — hely-
benhagyva.
2891. Özv. Drimbó Jánosné közokirat hamisítás
— megváltoztatva.
2848. Weisz Ábrahám s. t. becsület sértés —
rendelet.
2859. Ruszkás György s. t. magánlak sértés
— mgs.
2863. Pág Traján s. t. lopás — mgs.
2868. Sárközi Istvánné lopás — fölödv.
2853. Bokor József súlyos testi sértés —
helybenhagyva.
2855. Boján János súlyos testi sértés —
helybenhagyva.

A nagyvárad kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: Fráter Imre.

1665. Balla Péter s. t. — Balla Mihály.
1673. Lovassy József — Lovassy István s. t.
2159. Haltke s. t. czég — Pollák Frigyes.
2101. Serbán Anakume — Dán Tógyer.
2112. Román György — Nagy Jenő.
2126. Lendvai Mátvás — Arany Salamon.
2172. Pál Károly — Mészáros Imre.

Előadó: Dr. Járosy Károly.

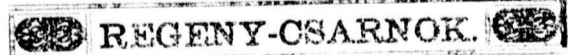
1732. Buf Szimeon s. t. — Buf Petrina s. t.
1742. Biharmegye árvászéke — Hajdu Sán-
dorné s. t.
1763. Buka Tógyerné — Zsurzsa Mihály.
2128. Szücs Lajosné — özv. Dobozy Mik-
lósné.
2130. Steiner Lina — Frünzli Katalin.

Előadó: Marienescu Athandz.

2129. Biharmegye árvászéke — Szent-Jobb
község.
2146. Király Viktor — Popovits Pál.

Előadó: Dr. Imrik Péter.

1672. Mogyorós János és — Dunkel Augusz-
tina — Dunkel Ferencz s. t.
2110. Sági Istvándé — Schulz János.
2112. Gazdasági és ipar bank Weisz József.
2120. Nagyvárad tkptr. Csanak Jenő.

VIZ ALATT.

Elbeszélés.

Irtá: ROVETTA G. Ford.: S. J.

50.

És ámbár Ariberti gróf minden eszközt és módot felhasznált annak kivitelére, hogy Navaredo grófnővel egyedül legyen, ez csakis egy pár pillanatra sikerült neki a Lido terrasán, miközben Cecilia elment, hogy a fürdő-kabint maga és anyja számára rendbehozza és az őrnagy is elment a maga kabinjába levetkőzni.

De most meg a felindulástól nem tudott szóhoz jutni.

Csak azt az egyet kérte a grófnőtől, hogy ne uszszék ki, mert ő szerencsétlennek fogja magát érezni, hogy az őrnagy utána menne. Tudni kell ugyanis, hogy a szegény Aribertinek ma nem volt szabad megfürödni, miután Cecilia reá bízta a Gegio fölötti felügyeletet, a míg ő visszajön, miután segíteni kell anyjának a vetkezésnél és öltözésnél.

Ezen alázatos kérelmére Elza sem igent sem nemet nem mondott, de oly kimondhatlan kedvességgel mosolygott rá, hogy ezt bátran vehette igenlő válasznak.

«Tehát igen? — megígéred ezt nekem?»
Elza erre nagyot nézett, komoly lett és sóhajtozott.

«Miért lettél egyszerre ily szomorú?»
«Nincs semmi bajom; hanem, tudod, egészen másként érzem magamat, mint máskor! De remélem, hogy a fürdés jót fog majd tenni és helyrehoz.»

«Beszélmem kell veled! El ne felejtse, hogy fürdés után várni foglak kint a Faverista téren. Egyedül akarok lenni veled.»

«Majdmeglátom, hogy megtehetem-e — — —
«Nem hogy megtehetem-e — — — annak meg kell lennie, mert úgy akarom!»

«Óh! gyermekem! Ha mindig azt tehetné az ember, a mit akar, milyen paradicsomi élet volna az!» És Elza ismét sóhajtozott. Aztán hirtelen, mintegy rögtön elhatározásnak engedve, így szólt: «Isten veled, én megyek.»

«Nem! . . . . . Veled megyek én is . . . . .»
«Nem! . . . . . Maradj csak itt. Okosabb, ha a csacsogókkal tartasz.»

«Kellemes fürdést, grófnő!», kiáltá Praudino, nagy hangon üdvözölve őket.

«A mielőbbi viszontlátásra, kedves grófnő,» válaszolt Elza oly hangon, mely a közelállókban figyelmet keltett s lassan távozott, a hölgyek részére készült osztály felé.

Ma is nagyon barátságos volt Elza grófnő Eripandó gróffal szemben, de nyájasságában volt valami figyelemre méltó szomorúság. Az őrnagy úgy szólva egy szót sem szólt, de kacagásából a szembetűnő gúny mégis kitetszett. Tágra nyílt szemekkel fixirozta ő, tartózkodónak akart láttatni, ami majdnem szégyenkedésnek is látszott, mintha szűk ruhája is akadályozta volna, hogy a máskor annyira rosszal mozdulatokkal járjon-keljen.

Hogy a Lagunán átkelhessenek, hallgatagon és szomorúan beültek egy gőzösbe, egymás mellé.

Amint Badoero már napokkal ezelőtt megmondta, agőzös most kevésbé volt megszállva utassal. A fedélzeten is halkabb, bizalmasabb lett a társalgás; nem hallatszott a kacagás, csak halk zsongás.

Badoero, ki tőlünk távolabb feszes tartással állott Lentz hercegnő mellett, futólag üdvözölte őket, majd ismét a hercegnőhöz fordult. Ez a hercegnő egy magas, száraz barna, — feketébe öltözött hölgy volt, — a ki minden üdvözlést csak fejének alig észrevehető megbiccintésével viszonzott, a nélkül, hogy kezét nyujtana valakinek; folyton állva maradt, mintha csak arra várna, hogy a demokrata gőzősön kérvényeket és hódolatot rakjanak lábai elé.

Elza irigyen nézte őt; — D' Abaláné és Ariberti nyujtogatták a nyakukat, — hogy felkeltsék Badoero figyelmét, ki majd hívja őket s bemutatassa a hercegnőnek.

Azonban Badoero némán, méltóságteljesen és komolyan állt ott; — szívében pedig örömet érzett és büszkeséget, hogy az egész világ itt látja őt most a hercegnő mellett. Oly annyira eltelt ezzel a gondolattal, hogy észre sem vette a kis Emmát, a ki egy tűzértisztelt enygett. — Egy olyasféle kamarási méltóság benyomását keltette fel mindenkiiben, mint a ki teljes nagyságát átérve, reprezentálni és imponálni akar.

Midőn Jamagata és Potapov a fedélzetre léptek, megvizsgáldott a két Navaredos. — mert abban reménykedtek, hogy udvari méltóság vár majd rájuk. Eliza gyöngéd pillantással üdvözölte a konzult, s az anya és leánya szinte egy hangon kiáltották. «Jó napot!» — Cecilia hátra fordult bőröndjével — a régóta ismert családi ezimerrrel ékesítettel — s odébb lépett, hogy az új utasoknak helyet csináljon

azonban Patapov és Jamagata éppen csak hogy rövid «Jó reggelt hölgyeim»-et mondtak, s azzal odább álltak, hogy a trón lépcsőjénél térdet hajtsanak mint az őrnagy mondta, amely mondást a vicenzai grófnők nagyon elismerőleg dicsérték meg.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Vaszary ő felségénél.

Budapest, okt. 20. (Saját tud. táv.)
Ő felsége a bitoros-hercegprimást hét-főn magán kihallgatáson fogadta. Ezért halasztotta el a hercegprimás Esztergomi útját.

A nemzeti párt értekezlete.

Budapest, október 20. (Saj. tud. táv.)
A nemzeti párt mai értekezletén az A p o n y i gróf felszólalására megczáfolja a tegnapi lapokban közzétett és állítólag közte és ő Felsége közt lefolyt párbeszéd valódiságot. A hir maga koholmány. A provizoriumról szóló javaslatot változatlanul elfogadja a párt.

Budapest új főpolgármestere.

Budapest, okt. 20. (Saját tud. távirata.)
Ma kandidáltak főpolgármesterül az első helyen M á r k u s Józsefet.

Szabadelvűpartiak a provizoriumról.

Budapest, okt. 20. (Saját tud. táv.)
A »Bud. Hir.« egy munkatársa előtt egy előkelő szabadelvűparti férfiú kijelentette, hogy az esetre, ha a Reichsrathi viszonyok a provizoriumot lehetetlenné tennék, már készen van egy fiókalkotmány tervezet Magyarország állami önállóságának a kiegyezés végrehajthatatlan részére vonatkozó kifejlesztését illetőleg. Ehhez a tervezethez minden illetékes faktor hozzájárult. A nemzeti pártban Horánszky bejelentette Bánffy bárónak előtte tett azon nyilatkozatát, hogy a provizorium csak akkor lép életbe ha a Reichsrath azt alkotmányosan elfogadja.

Békességes állapotok Görögországban.

Budapest, október 20. (Saj. tud. táv.)
B o d i s, a pénzügyi ellenőrzésbe kinevezett olasz biztos ide érkezett. A határrendező bizottság egyenesen Voloba utazott. A bujdosó thessalialiai visszahívására kiküldött bizottság E d h e m basa elnökléte alatt megtartotta első értekezletét Domokosban.

Lueger és Jászváros.

Budapest, okt. 20. (Saját tud. távira.)
L u e g e r nem megy a Jászvárosba, mert a román király utasítására S t u r d z a miniszterelnök a Jászvárosiakhoz rosszaló leiratot intézett L u e g e r meghívása miatt.

A szerb kormány lemondása.

Budapest, október 20. (Saj. tud. táv.)
A szerb kormány benyújtotta lemondását. Sándor király elfogadta.

Goluchowsky Budapesten.

Bécs, október 20. (Saj. tud. távirata.)
Goluchowsky gróf külügyminiszter
Merey osztálytanácsossal ma délután
Budapestre utazik.

Blanco tábornok utazása.

Budapest, október 20. (Saj. tud. táv.)
Blanco tábornagy ma Corunnában hajóra
szállott.

**Buenos-Ayresi cukor-prémium
emelése.**

Budapest, október 20. (Saj. tud. táv.)
Ugy hírlik, hogy a kormánynak szándéka
a cukor kiviteli prémiumot felemelni.

Uj konstantinápolyi nagykövet.

Budapest, október 20. (Saj. tud. táv.)
A lapok szerint a szultán beleegyezését
adta, hogy Marschall v. Bieberstein
bárót nevezzék ki konstantinápolyi nagy-
követté a Rómába áthelyezett Sauma-
Jeltsch báró helyébe.

Boucher miniszter beszéde.

Budapest, október 20. (Saj. tud. táv.)
Ma az itteni felső kereskedelmi iskola
megnyitása után bankett volt, amelyen
Boucher miniszter a felköszöntőkre
adott válaszában a következőket mondotta:

»Az Egyesült Államok, a midőn száz
dolláros adót vetnek az utazók podgyá-
szában levő használati cikkekre, barbár
intézkedést hajtanak végre. Ez ügyben
tárgyalások folynak és kétségtelen, hogy
az amerikai kormány ismét eltörli ezt a
törvényt.« Amidőn mi — folytatja a szülő
— átvettük az ügyek vezetését, Francia-
ország és a délamerikai köztársaság kö-
zött igen feszültek voltak a kereskedelmi
viszonyok. Azóta tizenegy megegyezést
hoztunk létre, amelyek ismét szorosabbra
fűzik kereskedelem-politikai összekötteté-
seinket. Ami Olaszországot illeti; úgy
látszik, hogy ez az állam nem tekint sem
a multa, sem a jelenre, sem a jövőre és
a velünk való összeköttetés, újból való
felvételének még jelét sem adja. A mi-
niszter iparkodott Franciaországnak a
külállamokkal való összeköttetéseit kiter-
jeszteni és a vámtételeket mérsékelni.
Tiltakozik az ellen, mintha a kormány a
védvamos rendszernek kedvezne. A kor-
mány olyan kereskedelmi egyenlyt akar,
amely Franciaországnak az európai ke-
reskedelem állapotának megfelelő gazda-
sági szervezetet adhat. A külföldhöz való
viszonyunkat illetőleg, — fejezi be a szó-
nok szavait — nem akarjuk, hogy meg-
csaljanak bennünket, de támadólag sem
akarunk fellépni. Hívei vagyunk a vám-
unióknak és új szövetségeinkkel számolni
fogunk. időnkint pedig oly engedményeket
fogunk tenni, amelyek kivitelünk előmoz-
dítására szolgálnak.

KÖZGAZDASÁG.**A gazdaság jövedelmezőségének
egyik tényezője.**

A ki gazdaságában gipszet nem alkalmaz
vagy annak alkalmazását félbe hagyja, az jöve-
delmeit emelni nem kívánja, avagy megsemmi-

síti annak alkalmazását, egyik forrását, holott a
körül tekintő gazdának ma a legcsekélyebb jö-
vedelmi forrást igénybe kell vennie, ha boldo-
gulni kíván.

Ezt a tételt a mezőgazdasági tudományok
egyik legkiválóbb tekintélye: Märcher állította fel.

S hogy e körülmény dacára bár mások is,
mi is számos esetben hangoztattuk a gipsz fon-
tosságát, mégis szomorúan kell tapasztalnunk,
hogy szavunk pusztában elhangzó volt, mert a
gazda közönség az a társadalmi osztály, mely
tradícióhoz, szokásaihoz leginkább ragaszkodik
s mely a hasznos újításokkal legnehezebben ba-
rátkozik meg.

Hogy a gipsz oly nehezen tör magának
utat, onnan van, mert haszna nem közvetlen,
nem kézzel fogható s nem egy helyt fel is
hagynak alkalmazásával igaztalanul, mert nincs
jobb anyag a trágya légenytartalmu anyagainak
megkötésére a gipsznél s ha segélyével nem
is érünk el oly gyorsan eredményt, mint bizo-
nyos egyéb műtrágyák alkalmazásával, de azért
az eredmény annál biztosabb és tartósabb.

A gipsz mint direkt trágya különösen ked-
vező hatásának bizonyult burgonya, répa, borsó,
repcze, rétek és különösen a lóherések részére,
mely utóbbi növényekre való kedvező hatását
már 100 évvel ezelőtt felismerték.

Burgonya, répa, borsó, repce földek spár-
gákat is, melyekre szintén kitűnő hatásának
bizonyult legjobb öszel gipszszel, azért pedig,
mert a gipsznek kiválóan nagy mennyiségű
vizre van szüksége, hogy oldódjék. Egy rész
gipsz oldására 460 rész víz szükségeltetik.

Ezt a víz mennyiséget az őszszel kiszórt
gipsz télen át bizonyosan megkapja s így az
egész mennyiség oldódik, ellenben a sokszor
száraz tavasz vízmenyisége nem képes a ta-
vasszal kiszórt gipsznek egész tömegét oldani
s így egy része oldatlanul marad.

Egy hektárra 400—500 kg. gipsz elegendő
s hatása 3—4 évre kiterjed.

Általánosan elterjedt nézet, hogy rétek és
lóherések, avagy luczernások trágyázására leg-
jobb tavasszal alkalmazni a gipszet.

Kísérletek tettek azonban, hogy a már-
cziusi vagy deczemberi trágyázás jár-e na-
gyobb előnnyel s e kísérlet eredménye hatá-
rozottan a deczemberi trágyázás előnyösebb
volta mellett szólt.

Ugyanaz alkalommal arra nézve is tette-
tt kísérlet, hogy a gipszet egymagára vagy
egyébb szerekkel keverten jobb alkalmazni, az
eredmény bizonyítja, hogy legelőnyösebb egy
keveréket készíteni, a mely 4 mm. gipszből,
1,5 mm. 15—16% oldható phosphorsavat tar-
talmazó superfoszfátból álljon, a mennyiség
őszszel egy hektár területű rétre vagy lóhe-
résre hintendő el.

A gipsz azonban nem csak direkt, ha-
nem indirekt hatásért is becsülendő s főleg
ezen indirekt hatása az, miért annak kiterjed-
tebb mévbeni alkalmazását ajánljuk.

Ezen indirekt hatása az istállótrágya con-
serválásában nyilvánul, megkötve annak leg-
becsesebb alkotó részeit, légenytartalmu anya-
gait.

A miniszteri kísérleti állomás konstatálta
számos kísérlet által, hogy az a trágya mely
gipszsel nem lett kezelve, a gipszsel kezelttel
szemben 70% légenytartalmu anyagot veszi-
tett hosszabb ideig való állás után.

A gipsz hatása a konserválási módját
illetőleg Märcher a következőket mondja:

Az állati trágya s az aloom gyanánt hasz-
nálatos szalmában lévő légenytartalmu anya-
goknak csak csekély része használható fel
azonnal mint növényi tápláló anyag.

Mielőtt valódi növényi tápláló anyagoknak
tekinthetők volnának, mélyre ható változásokat
kell szenvedniök. — Rothadáson és bomlásban
kell előbb átesniök ami az állati ürülékben nagy
mennyiségben feltalálható szerves anyagok ál-
tal inditatik meg, ammoniak képződése közben,
a mely az ugyan azon folyamat alatt képződő
szénsavval szénsavas ammoniákká egyesül.

Ezen összeköttetés azonban sajnos nagyon
illékony természetű a mi általa légeny tartalmu
anyagok nagymérvbeni vesztesége áll be és pe-
dig annál nagyobb mérvű vesztesége áll be a
mennél nagyobb mennyiségű szénsav egyesül
szénsavas ammoniákká.

Hogy az elillanás jelentékeny, arról

már maga az istálló is tanuskodni szokott
mennél erősebb, csipősebb valamely istállóban
a szag, annál nagyobb mennyiségű a levegőben
levő bomlási termék, melynek mennyisége gyak-
ran oly nagy, hogy könnyekig facsarja az emb-
bert. Magátót értetődőleg az ilyen állapot nem
csupán a trágyában beállott veszteség miatt
káros hanem azért is mert az állat nem csu-
pán egészségi állapotára is hátrányos befolyást
gyakorolnak a szem és nyakhátyák folyton
tartó izgatása által.

A szénsavas ammoniak elillanása folytán
be álló veszteség annál nagyobb mennél ma-
gasabb a környi levegő hőmérséklete mig
ugyanis télen a trágya lehűlés miatt a bomlás
is lassabban történik, addig nyáron a környi
levegő hőmérsékletétől a trágya is nagyobb
meleget kölcsönözve a bomlás is erősebb.

A trágya ezen most csatolt veszteségétől
legegyszerűbben legjobban a gipsz alkalmazása
által lehet menekülni a gipsznek kénsavas
mész tartalma ugyanis képesítve van az elilla-
nás gázokat megkötni, miről igen egyszerűen
szaglasi érzékünkkel is meggyőződhetünk, mert
gipszszel istállóknak nincs ammoniak szag.
Az ammoniaknak a gipsz általi megkötése oly
tökéletes, hogy a légeny tartalmu anyagoknak
szénsavas ammoniak alkáljában elillanása
majdnem teljesen kivan zárva. Ezért az istálló-
kat gipszszel ne mulasszuk el. Ott, a hol a
trágya naponta kihányatik, a talajt szórjuk fel
naponta gipszszel, ellenben ott, hol a trágya
hosszabb ideig áll az istállóknak az szórandó
fel vele ugy nemkülönb a trágya telep is
hetenként legalább egyszer.

Ha kísérlet teszünk s egyenlő minőségű
talaj felét gipszeze felét a nélkül kezelt trá-
gyával szórjuk fel oly szembe ötlő lesz a gipsz
hatása, hogy annak használatával többé fel-
hagyni nem fogunk.

TÖZSDE.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Gabonatözsde.

Készaru búzában az irányzat szilárd volt és
20,000 mm. forgalom mellett árak változatlanul
jegyznek.

Határidők.

Budapest, okt. 20.

Buza őszre	— — — — —	12.—
Buza tavaszra	— — — — —	11.82
Tengeri	— — — — —	5.20
októberre	— — — — —	4.52
Rozs őszre	— — — — —	8.46
Zab őszre	— — — — —	6.08

Értéktözsde.

Az irányzat gyenge.

Budapest, okt. 20.

Oszták hitel	— — — — —	351.—
Magyar hitel	— — — — —	384.50
Államvasut	— — — — —	333.—
Rimamurányi	— — — — —	256.25
Magyar jelzalog	— — — — —	274.—
Magyar leszámítoló	— — — — —	251.—
Villamos vasut	— — — — —	289.—
Iparbank	— — — — —	161.50
Budapest közuti	— — — — —	381.50

Bécs, okt. 20.

Az irányzat szilárd.

Oszt. hitel	— — — — —	351.37
Magyar hitel	— — — — —	383.75
Államvasut	— — — — —	333.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktözsden 1897 október 20-án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	121.20
Magyar koronajárdék	— — — — —	99.50
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	— — — — —	120.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — — —	101.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	120.75
Mag a földtehermentesítési kötvény 4%	— — — — —	97.50
Isalmé é-i jog megváltási kötvény	— — — — —	100.75
Hervát szivon földtehermentesítési kötvény	— — — — —	97.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	— — — — —	155.25
11 zászta pályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	— — — — —	140.—
Oszták járdék papírban	— — — — —	102.—
Oszták járdék ezüstben	— — — — —	102.—
Oszták járdék aranyban	— — — — —	103.—
Oszták korona járdék	— — — — —	101.75
1860. osztrak államsorsjegyek	— — — — —	144.—
Osz. rák magyar bankrészevény	— — — — —	950.—
Magyar hitelbank részvény	— — — — —	384.—
Oszták hitelintézeti részvény	— — — — —	350.30
Paris vista	— — — — —	332.50
20 márkás arany	— — — — —	952.—

Német birodalmi márka	— — — — —	58.76
London viste	— — — — —	119.70
Páris vista	— — — — —	47.50
20 márkás arany	— — — — —	11.75

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.**Meghívó.**

Tisztelettel meghívom a t. k. szülőket miszerint tánciskolámat a **Zöldfa nagytermében** és magán házaknál **megnyitottam** s már eddig is szép számmal vannak tanítványaim, **decz. 1-től** is felveszek 10 heti tanidőre tanítványokat 10 frt, ismétlőket 8 frt. tanítási díjért. Iskolámban a középiskolai növendékek részére szerdán és szombaton. A kereskedő ifjuság részére hétfőn és pénteken 8-tól 10-ig, míg gyakorló nagy colont csütörtök este 8-tól 12-ig tartok. **Gyermek-kolon** a Zöldfában csütörtök és vasárnap 5-től 7-ig.

Látogatásokat oly helyeken teszek ahova ajánlva vagy felhiva leszek. Felhívásokat a Zöldfa kapusához kérem czimemre küldeni, a teljes czim (utca házzám) megjelölésével.

A beiratkozni akaró kereskedő ifjakat vasárnap délután 1—3-ig fogadom el a Zöldfa nagytermében,

Kiváló tisztelettel

Sára Miklós,
táncztanító.

A lovarda 120 légszesz lánggal világítatik.

Saját zenekar.

Özv. ENDERSMÁRIA**lovardája**

a nagy-piacz téren.

Külön e czélra épült minden kellemtelen idő ellen védett, csinosan berendezett műlovardámban **ma, csütörtökön és mindennap**

nagy előadás**v á l o g a t o t t m ű s o r r a l.****Holnap, pénteken****High Life előadás****katonazenével.**

Találkozás az intelligenciának a lovardában.

Az előadás kezdete fél 8 órakor.

Záradékol:

nagy némajáték ballettel

az egész személyzet által.

Szombaton:**nagy sport-előadás**

816 2—0 válogatott műsorral.

18114 sz.
1897.**Nagyvárad város tanácsától.****Ajánlati felhívás.**

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának folyó évi szeptember 9-én 346/17742 sz. a. kelt határozata alapján Nagyvárad város területén építendő

honvéd lovassági laktanya**építési munkálatainak vállalatára a nyilvános pályázat ezennel kiíratik:**

Az építési hely közvetlen a »Vilmos főherceg« laktanya mellett nyugat felé fekvő terület.

Az építendő laktanyában a felsőbb he-

lyen jóváhagyott építési program és általános tervezet szerint 3 lovas század számára elhelyezendő lesz:

1. Egy törzs épület.
2. Egy markotányos épület.
3. Egy legénységi épület.
4. Egy konyha és fürdőépület.
5. Három istálló legénységi lovaknak.
6. Egy kovács műhely.
7. Egy széna és szalma raktár épület.
8. Egy felszerelési raktár épület.
9. Egy fáskamra szín.
10. Egy istálló beteg lovaknak.
11. Egy istálló gyanus lovaknak.
12. Egy szekérszín.
13. Egy fedett lovagló épület.

14. Külső munkák czime alatt vannak felvéve: a nyílt lovagló terek, torna helyiség, trágyatartók, hamu és szemét vermek, kutak, ültetvények, egy felálló hely rendezése, járdák mint összekötő utak, az egész kaszárnya terület feltöltése és kavicsoolása összekötő utakkal, a tervek szerint szükséges kerítés falak, vasrácsok, bejárati kapuk, deszka és léczkerítések, csatornázás, végül egy ut kiszélesítése illetve feltöltése a laktanya mellett az aradi uttól a Peczeig.

A vállalathoz nem tartoznak: a fedett lovagló épület fedelének vas szerkezete és a vízvezeték berendezése.

Az összes épületek a butorzonon kívül teljesen berendezve kályhakkal, takarék tüzhelyekkel felszerelve állítandók elő. — A csatornázáshoz tartozó munkák a térvázlaton vannak kitüntetve.

Az építésnél a vállalkozóval annak idejében megkötendő szerződésen kívül irányadók még.

1. A felsőbb helyen elfogadott építési tervezet, továbbá az »Utmutatás« az ujonnan építendő laktanyák tervezésére.

2. A városi mérnöki hivatal által készített tervek és építési leírás.

3.) A városi mérnöki hivatal által készített részletes költségelőirányzat.

4. Általános feltételek.

5. A különös feltételek.

6. A városi, egység árjegyzék, végül

7. Ezen ajánlati felhívásban kikötött feltételek.

Az építési tervek, költségvetés, építési leírás és egységi árjegyzékek a városi mérnöki hivatalnál a hivatalos órákban megtekinthetők.

A költségelőirányzat a vállalat általános és különleges feltételeit tartalmazó füzet és a városi egységárjegyzék a mérnöki hivatalban 15 frtért megszerezhető vagy az összeg előleges beküldése után postán is megküldetik.

A vállalati főbb feltételek a következők:

1. Az összes munkák egy fővállalatnak adatként ki, egyes munkanemekre vagy részletekre ajánlatot tenni nem lehet.

2. Minden ajánlat tevő köteles bánatpénz fejében az ajánlatok benyújtására kitűzött határnapot megelőző nap déli 12 óráig 20000 frt azaz huszezer forintot készpénzben, vagy a törvényben megállapított ovadékképes értékpapírokban a városi pénztárban letétként letenni s az erről nyert nyugták ajánlatához csatolni.

3. A bánatpénzt, az ajánlathoz csatolni nem szabad.

Az ajánlatok csakis a hivatalosan megállapított, s a városi mérnöki hiva-

talnál díjnélkül kapható ajánlati úrlapon nyújtandó be.

Megjegyeztetik, hogy a benyújtandó ajánlatok közül azok, amelyekben határozottan kifejeztetik, hogy az egyes ipari munkákban a fővállalat érdekeinek sérelme nélkül — a helybeli iparosok is részeltetnek, különös figyelembe fognak vétetni.

Minden egyéb feltételek a fentebb említett feltét füzetben foglaltatnak.

Felhivatnak tehát a vállalkozni szándékozók, hogy a bánatpénz letételét igazoló nyugtával és 50-kros bélyeggel ellátott ajánlataikat legkésőbb **folyó évi november hó 2-dik napjának d. e. 9 óráig** alóli kezzeihez annál is inkább nyujtsák be, mivel az ezen határidőn túl érkező ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A beérkezett ajánlatok ugyancsak **1897. évi november hó 2-án d. e. 10 órakor** fognak a városi tenács által Dr. Bulyovszky József polgármester elnöke alatt kiküldött laktanya építési bizottság és az állandó árlejtési bizottsággal egyetemben felbontatni és nyilvánosan felolvasatni, mely eljárásnál az az ajánlattevők is jelen lehetnek.

A városi törvényhatósági bizottság azonban fenntartja magának a jogot, a beküldött ajánlatok közül tetszése szerint választani, esetleg a körülményekhez képest, új pályázatot hirdetni vagy az építésről lemondani

Kelt Nagyváradon, 1897. okt. hó 14-én.

Bulyovszky József.

316 2—2

polgármester.

Különösen figyelemre méltó a hirneves

Dr. FORTI-féle sebtapasz,**de csak a valódi.**

Ezen sebtapasz rendkívüli gyógy- és fájdalomcsillapító hatása által leggyorsabb gyógyulást eszközöl mindennemű sebeknél — égés sebeknél különösen azonnali fájdalomcsillapítással — valamint egyéb legkülönbözőbb külbajokban. A női emlí gyulladásnál biztos eredménnyel alkalmazatik. A csomagok ára a legkisebbeké 35 kr., a közep-nagyságúaké 50 kr., a legnagyobbaké 1 frt, használati utasítással együtt. Minden nagyobb város gyógyszerárában kapható.

Ezen gyógytápasz készítője: **Forti László, Budapest, II-ik kerület, Iskola-utca 28. szám.**

Óva intjük a t. közönség megtévesztésével neven és ugyanazon czim alatt forgalomba hozott, az eredetűhez azonban miben sem hasonló hatástalan utánzásoktól. Ez okból a Forti-féle sebtapasz csak akkor fogadható el a Forti-féle sebtapasz gyanánt, ha a használati utasítás védjeggyel és azonkívül a csomagok külsején is látható Forti László eredeti kézzel van ellátva, a csomagok pedig neve kezdőbetűivel **F. L.** lepecsételve vannak.

Tessék tehát ezeket figyelmére méltatni s mindig így kéri:

Dr. Forti-féle sebtapasz

(Forti László eredeti gyártmány.) 292 5—10

Szülőajtás eladás.

A legnemesebb **csemege** és **borfajok, gyökeres,** fás és zöld ojtások, őszi vagy tavaszi szállításra megrendelhetők **Jankó Antalnál** Nagyváradon.

293 6—6